

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXVII. (21)

No. (št.) 34

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

22. avgusta 1968

Strah pred liberalizacijo

Ob zadnjem obisku Josipa Broza Tita in romunskega predsednika ter voditelja romunskega komunistične partije Nikolaja Ceausescuja v Pragi je svetovni javnosti padlo v oči različno stališče, ki sta ga oba komunistična voditelja zavzela do češkoslovaške, katere neodvisnost ogroža Sovjetska zveza s svojimi sateliti zaradi izvajanja liberalističnega načrta mladih komunističnih oblastnikov v tej državi.

Tito je ob zaključku svojih razgovorov z Dubčekom in predsednikom generalom Svobodo izjavil, da je prijateljstvo med Jugoslavijo in češkoslovaško tolikšno, da ne potrebuje nobenih pogodb. Romunski komunistični državnik Ceausescu je pa z Dubčekom in Svobodo podpisal prijateljsko pogodbo o vzajemni pomoči za zavarovanje koristi obeh držav pred nevarnostjo s katerekoli strani. S tem je potrdil dejstvo, da ni takega prijateljstva med državami, da med njimi ne bi bile potrebne pisane pogodbe za urejanje izmenjave blaga ali za zavarovanje neodvisnosti ene ali druge države. Zato je podpis romunsko-češkoslovaške pogodbe za vzajemno pomoč vsekakor učinkovitejša pomoč Romunije češki in Slovaški v njeni sedanjosti, kakor pa Titova fraza o prijateljstvu.

Zato je svetovna javnost ob teh obiskih komunističnih veljakov ugotovila, da je Ceausescu hotel v resnici podpreti Dubčekovo prizadevanja za demokratizacijo razmer na Češkem in Slovaškem ter za osvoboditev sovjetskega političnega in gospodarskega pritiska. Tito je pa s svojim obiskom v glavnem posredoval pri Dubčku, naj s svojim liberalizacijskim načrtom ne goni stvari na ostrino ter naj se pomiri z Moskvijo. Tako je Tito v Pragi reševal koristi svetovnega komunizma, pa tudi nadaljnji obstoj svoje komunistične tiranije v Jugoslaviji.

Upoštevati je namreč treba, da je Dubček z izvajanjem svojega liberalističnega načrta na Češkem napravil ogromno škodo svetovnemu komunizmu, kajti ob spremembah, ki so začele nastajati na Češkem, so se začele majati temelji komunističnih diktatur v posameznih državah.

Dubček pripada mlademu komunističnemu rodu, ki je dorasel šele po drugi svetovni vojni. Z zločini preteklosti je malo, ali pa sploh nič obremenjen. Zato so lahko klicali novi partijski in državni funkcionarji na odgovor stare komunistične revolucionarje zaradi zločinov, ki so jih izvajali nad svojimi političnimi in ideološkimi nasprotniki. Odstranili so vse tiste funkcionarje, ki so se pri tem slepo vdinjali Moskvi ter omogočali njeno gospodarsko ropanje po češki in Slovaški. Niti predsednik države stalinist Novotny se ni mogel rešiti.

V Jugoslaviji je na oblasti še vedno stara revolucionarna komunistična garda s Titom, Kardeljem, Bakaričem, Stamboličem, Leskovškom, Marinkom in drugimi na čelu. Vsi ti so bili nosilci krvave revolucije in so si z zločini utirali pot do oblasti.

Dubček je dopustil do neke mere svobodo tiska, govora in zborovanja. Med samim Titovim obiskom je njegova partija objavila, da ima manjšina pravico do lastnega mnenja in stališča. Od partije lahko zahteva, da o njem razpravlja, in če ga ne sprejme, lahko zahteva ponovno razgovorjanje o njem, če dobi za to nove razloge. Tito v Jugoslaviji ne dovoljuje nobenega drugega kot samo partijski tisk in še tistega pleni ter preganja, če se mu slepo ne pokorava. Poizkus izražanja opozicionalnega stališča proti partijski politiki je največji zločin. Še posebno velik, če se opozicija začne pojavljati v partiji sami kot je primer z vseučiliškimi profesorji na beograjski univerzi.

Dubček dopušča katoličanom svobodno izražanje verskega prepričanja in svobodo opravljanja bogoslužnih dejanj. Odprl je vrata jetnišnic ter izpustil iz zaporov še zaprte škofove in duhovnike z izjavo, da morajo biti pred zakonom

SOVJETSKA ZVEZA NAPADLA IN ZASEDLA ČEŠKOSLOVAŠKO

Po enodnevnem, izredno hladnem obisku vzhodnonemškega sovjetskega vazala Ulbrichta v Pragi, je imel ta v prisotnosti češkoslovaškega komunističnega diktatorja Dubčka poslovilno tiskovno konferenco, na kateri je trdil, da v Vzhodni Nemčiji ni tiskovne cenzure, da tam vlada demokratični centralizem, „drugačen od češkoslovaškega“ in da njegova država nima problema menjajočih se cen, „ker se pri nas v gospodarstvu držimo Marksovih navodil“. Ulbricht je na tiskovni konferenci napadel Amerikance in druge „zabodne imperialiste“, predvsem Zahodno Nemčijo, katera naj „se odpove svojim zahtevam po spreminjanju meja, naj se izjavi za neveljavnost Münchenskega sporazuma iz leta 1938 (o sudetskem ozemlju), se odpove atomski oborožitvi in uredi odnose z Vzhodno Nemčijo.“

Po Ulbrichtovem odhodu je v Prago prišel na dvodnevni obisk romunski komunistični diktator Ceausescu, kateri je z Dubčekom podpisal dvajsetletno pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med češkoslovaško in Romunijo. V pogodbi podpisnika trdita, da je temelj evropske varnosti nekršljivost obstoječih meja ter da si bosta Praga in Bukarešta priskočili na pomoč v slučaju napada „imperialističnih vojaških sil.“

Po Ceausescovem odhodu iz Prage je Dubček izjavil, da do prihodnjega 14. kongresa češkoslovaške KP v Pragi 9. septembra ne bo imel več bilateralnih konferenc.

Sovjetski tisk, predvsem Pravda in Literarnaja Gazeta, je po vrnitvi Ceausescu spet začel napadati Dubčekov režim. Pravda je objavila več dolgih člankov izpod peresa svojih komentatorjev Vasilija Juravskega in Viktorja Majevskega, ki obtožujeta Dubčekov režim, da ne izpolnjuje obveznosti, sprejetih na bratislavski šestpartijski konferenci. Pravda piše, da Dubčekov režim „noče ali ne more nastopiti proti antisocialističnim reakcionarjem, ki odkrito in nekaznovano napadajo social-

istične pridobitve ter na nesrečo ne za devajo pri tem na nobeno opozicijo.“ Pravda trdi, da „češkoslovaško delavstvo, katero je zahtevalo sovjetsko zaščito socialističnih pridobitev v državi, živi v neprestanem duhovnem terorju“, ker da krajevne partijske edinice vse delavce, za katere sumijo, da so v času nedavne krize med Prago in Moskvijo zagovarjali Kremelj in Novotnyja, preganjajo.

Napadom sovjetskega tiska na Dubčka in njegove sodelavce je sledilo izredno zasedanje plenuma sovjetske komunistične partije, zaradi katerega so prekinili počitnice Brežnjev, Podgorny in Kosygin. Na njem je bila sklenjena okupacija Čehoslovaške.

V noči od torka na sredo je sovjetska vojska vdrla v Češko-Slovaško. Ob isti uri, t. j. ob enajstih ponoči dne 20. avgusta so isto storile s severa vzhodnonemška, s severozahoda poljska ter z juga madžarska vojska. Istočasno so se sovjetska letala spuščala na češkoslovaška letališča. Tako je Sovjetska zveza s pomočjo svojih satelitov vojaško zasedla Češko-Slovaško.

Praska radijska postaja je ob enajsti uri v torek zvečer prekinila redno oddajo ter je obvestila češko-slovaško javnost, da so Sovjetska zveza, Vzhodna Nemčija, Poljska in Madžarska s svojimi vojskami vdrle na češkoslovaško državno področje brez predhodnega obvestila ali pristanka češkoslovaške vlade, parlamenta in partije.

Prezidij češkoslovaške kom. partije je za vdor sovjetskih in njenih satelitskih vojsk na češkoslovaško dejal, da ne „nasprotuje samo osnovnim načelom glede odnosov med socialističnimi državami, ampak je tudi kršitev načel mednarodnega prava.“

Vse vodilne državne in partijske funkcionarje ter funkcionarje Narodne fronte je Češka partija pozvala, „da morajo ostati na svojih položajih kot predstavniki države, ker so bili nanje izvoljeni v smislu zakonskih določil socialistične češkoslovaške republike.“

EVHARISTIČNI KONGRES V BOGOTA

Minulo nedeljo, 18. t. m. se je v kolumbijski prestolnici Bogotá začel 39. mednarodni evharistični kongres, ki bo zaključeno prihodnjo soboto, 24. t. m., ko se bo začela konferenca latinskoameriških škofov, katero bo odprl z važnim govorom papež Pavel VI.

Pavel VI. prihaja na ta evharistični kongres prvič v Latinsko Ameriko. Njegov zadnji program je naslednji: prihod v Bogotá v četrtek, 22. t. m.; v petek 23. t. m. simboličen sestanek s tisočimi južnoameriškega kmečkega prebivalstva zunaj mesta Bogotá in v soboto, 24. t. m., pred vrnitvijo v Rim, odprtje konference latinskoameriških škofov z govorom.

Preteklo nedeljo je Pavel VI. v svojem običajnem nedeljskem nagovoru na rimske romarje in katoliške vernike po vsem svetu pozval bogataše, razvite države, trgovce in politike, naj čim hitreje rešijo „preveč resno situacijo“, v

kateri se nahaja večina svetovnega prebivalstva. Pozval je na enotnost v katoliški Cerkvi in izrazil upanje, da bo evharistični kongres strnil v enoto katoličane in ostale kristjane. Pavel VI. je nadalje poudaril, da si „posebej želi sestati se z revnimi, z vso neizmerno množico ljudi, ki nimajo doma in kruha. Upamo, da se bodo razmere v prihodnosti tako spremenile, da bo kruh združil množice okoli bratske mize in da se bodo ekonomski ukrepi tako izvajali, da bo izginila lakota po vsem svetu, k čemer največ lahko pripomorejo bogataši, razvite države, trgovci in politiki in sicer tako, da svoje privilegije uporabijo za lajšanje trpljenja večine prebivalstva.“

Za svojega delegata na evharističnem kongresu v Bogotá je Pavel VI. imenoval kardinala Lercaro. Ta je prebral nad 400.000 udeležencem kongresa iz 33 držav poslanico, v kateri Pavel

vsi ljudje enaki, ker imajo vsi ljudje pravico do svobode. Tudi nasprotniki partije in režima.

Tito slepo sledi Moskvi in marksistično-leninističnim načelom, da protikomunisti ne smejo imeti osebne svobode! V Sloveniji in drugod po državi Titovi komunisti katoliški duhovščini še vedno na razne načine ovirajo njihovo delovanje. Zaradi zbiranja milodarov za podpiranje siromakov so bili duhovniki kaznovani, ker je tudi socialna akcija pridržana samo partiji in državi, katoliški duhovniki pa da hočejo z njo samo obnavljati „neoklerikalizem“.

Dubček zločinca, pa četudi so komunisti, preganja in kliče pred sodišče. V Sloveniji je komunist Marijan Tavčar v Komunistu, glasniku ZKJ silovito napadel tiste, ki so se „držnili na idrijski občini vložiti prošnjo za prekop dveh duhovnikov, ki sta bila skupaj z ostalimi izdajalci obsojena in ustreljena v

Cerknem“. V tem primeru gre za mučena kaplana Ladota Piščanca in Ludvika Sluga. Bila sta nedolžna in je danes že javno znano ter tudi dokazano, da je Nemce priklinal v Cerkno eden od komunističnih tečajnikov. Komunisti pa niti po več kot dvajsetih letih ne dovolijo, da bi ljudje nedolžno pobite ljudi prekopali in položili v blagoslovljene grobove!

Ob taki primerjavi razvoja dogodkov na Češkem in v Jugoslaviji se je tudi med komunističnim mlajšim rodom tako v Sloveniji, kakor na Hrvaškem in v Beogradu — zadnji veliki dijaški izgredi — začela vedno močneje oglašati zahteva, da bi bilo treba tudi v Jugoslaviji ponoviti češkoslovaški primer ter začeti rušiti z zločini obremenjeno sedanje partijsko in državno vodstvo, ki onemogoča vsako normalizacijo razmer doma, ter ga nadomestiti z novimi neomeževanimi mlajšimi močmi.

Recordóse a San Martín en el día de su muerte

Con motivo de cumplirse 118 aniversario de su muerte, el Libertador San Martín fue evocado el 17 del corriente mes por todo el pueblo argentino, que atesora en su memoria los méritos de tan insigne compatriota y guarda en su corazón agradecimiento imperecedero a quien —con sacrificio tesón y visión singular— aseguró la independencia de Argentina, recuperó para Chile la autodeterminación perdida en Rancagua y dió la libertad al Perú, consolidando con ello en forma definitiva la causa americana que con afán de triunfo había comenzado a manifestarse en 1810.

El acto central comenzó con la colocación de la ofrenda floral ante el mausoleo del Libertador por el presidente de la Nación gral. Juan Carlos Onganía. En seguida el provicario castrense monseñor Victorio Bonamín rezó un responso.

Al término del acto realizado en el Templo el presidente se trasladó hasta el palco levantado en la escalinata de la Catedral.

A las 15 horas —hora de la muerte de San Martín— un trompo del Regimiento de Granaderos ejecutó un toque de silencio y un cañon disparó 21 salvas de homenaje. Los asistentes entonaron a continuación el Himno Nacional y a su término habló el presidente del Instituto Nacional Sanmartiniano el general Carlos A. Salas.

Finalizado el discurso desfilaron frente al palco oficial las tropas y delegaciones escolares.

Obletnica smrti Osvoboditelja San Martina

V soboto, 17. avgusta, je bila 118. obletnica smrti Osvoboditelja San Martina. Spominjali so se je po vsej Argentini z zahvalo za neodvisnost, ki jo je priboril, prav tako pa tudi v Čilu, kateremu je povrnil možnost za samoodločbo, ki jo je izgubil v Rancagui, in v Peruu, katerega je tudi osvobodil. Tako je uspešno San Martín dosegel ameriške cilje, ki so se začeli pojavljati z izgledom na uspeh v letu 1810.

Glavna slavnost je bila v Buenos Airesu. V katedrali je predsednik republike general Juan Carlos Onganía položil venec na San Martinov mavzolej, nato pa je namestnik glavnega vojaškega vikarja msgr. Bonamín izmolil molitve za rajnega Osvoboditelja.

Po spominski slavnosti v cerkvi je prišel predsednik z ostalimi odličnimi osebnostmi na častno trilitno pred katedralo.

Ob 15. uri — uri smrti generala San Martina — je trobentač grenadirskega polka zabil poziv k miru in počastitvi spomina San Martina. V njegovo počastitev je iz topa grmel 21 častnih salv, zvonovi na Cabildu so pa zazvonili. Vojaška godba je zaigrala narodno himno. Peli so jo vsi navzoči. Nato je pa imel spominski govor predsednik Narodnega sanmartinovskega zavoda general Carlos A. Salas.

Spominsko slavnost je zaključil mimohod vojske in šolske mladine.

VI. poziva vernike, naj molijo za reševanje nujnih družbenih problemov in neenakosti v Latinski Ameriki, „toda ne z nasiljem, temveč z izpolnjevanjem božjih zapovedi“, poudarja papež.

Kardinal Lercaro je v svoji pridigi med prvo evharistično mašo izjavil: „Nihče ne more zanikati, da sta znanstveni in tehnični napredek spremenila medsebojne odnose med ljudmi. Toda istočasno so se v skrivnostnem kontrastu pojavile grozljive in grozeče neenakosti in krvavi spori in boji in celo genocidi. Upati je, da bosta končno vzcveteli lakota in žeja po pravici v svetu in da bo človek mogel premagati skušnjavo po preziranju težav svojih sovrstnikov.“ Pozval je na akcijo „proti individualnemu pohlepu in kolektivnemu samoljubju, vzbuditve vesti proti

krivicam in pravičnejše razdelitve osnovnih dobrin.“

Tisočlanski pevski zbor je na začetku kongresa zapel Pridi, Sveti Duh, nakar je kardinal Lercaro prebral papeževo poslanico. Na častnem mestu so se odprtja kongresa udeležili kolumbijski predsednik Carlos Lleras Restrepo z gospo ter vsi člani kolumbijske vlade in diplomatskega zbora.

Prireditve kongresnega prostora s paviljonom in velikim križem, popravilo prestoniškihih cest in ureditev parkov ter javne razsvetljave je Kolumbijo stalo 10.000.000 dolarjev. Kongresni prostor je kolumbijska vlada zavarovala z vojaškimi in policijskimi oddelki, zlasti, ker so se razširile govorice o morebitnem atentatu ali vsaj nemirih ob prihodu Pavla VI. v Bogotá.

I Z T E D N A V T E D E N

Življenje biv. ameriškega predsednika Dwighta Eisenhowerja je v veliki nevarnosti. Dne 16. t. m. je dobil že sedmi napad na srce. Zdravniki ne prikrivajo svoje zaskrbljenosti, ker bolnikovo srce več ne deluje tako, kakor bi moralo z vsemi zdravniškimi pripomočki. Ob bolnikovi postelji je njegova žena, sinova z ženami ter otroki.

V Montevideu so imeli prejšnji teden hude poulične izgrede. Povzročili so jih komunistični študenti in delavci ter koristni bedaki, ki nasedajo komunistični propagandi. Komunisti so v sedanjih izgredih iskali samo priložnost, da bi prišli do žrtve, ki bi jo potem izrabljali

v svojo propagando. To so prejšnji teden dosegli, ko je „študent“ Liber Walter Arce Rissotto umrl na posledicah rane, ki jo je dobil od strela v spopadu s policijo. Njegov pogreb so komunisti spremenili v veliko demonstracijo proti vladi ter v težke poulične izgrede in za uničevanje imetja svojih političnih nasprotnikov. Kom. glasilo El Popular je priznalo, da je bil študent Rissotto komunist že od leta 1958, ko je vstopil v Zvezo kom. mladine. Že leta 1955 je odpotoval v Sovjetsko zvezo ter se je več let tam šolal za kom. terorista. Po vrnitvi v Montevideo je postal borbeni član kom. mladine na fakulteti za zobozdravništvo.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Argentinska vlada je naročila svojemu predstavniku v Organizaciji ameriških držav veleposlaniku Henriku Vieyri, naj vložijo najodločnejši protest pri omenjeni organizaciji ameriških držav. Povod za tako odločen nastop argentinske vlade je dala izjava Posvetovalnega odbora Organizacije ameriških držav, s katero je to odbor obsodil zadnjo okrožnico papeža Pavla VI. s katero je nastopil proti uporabljanju vsakih sredstev za urejevanje rojstev. Zastopnik Argentine je zahteval, da na tokem dokumentu proti papežu ne sme biti podpisa Argentine. Izjava Posve-

tovalnega odbora Organizacije ameriških držav z obsodbo papeževe zadnje okrožnice je na javnost napravila mučen vtis. Obsodil jo je tudi sam glavni tajnik Organizacije am. držav Galo Plaza.

Družino zunanega ministra dr. Coste Nicanorja Méndeza je zadela huda nesreča. Njegov 18-letni sin Nicanor María Costa Méndez se je pri vožnji s prijatelji z jahto ob padcu v reko tako ponesrečil, da so mu morali najprej odrezati desno roko, nato pa na njem še izvršiti težko operacijo, po kateri je 16. t. m. umrl.

ŽENA IN NJEN SVET

Anica Kralj

Težka je pot — a cilj je svetel

Telesu posvečamo danes posebno pozornost. Poleg prevelike skrbi za zunanost nas nova odkritja na zdravniškem področju uvajajo tudi v skrb za ohranitev zdravja, nešteto zdravil na trgu nas naravnost sili, da si ob vsaki začetni bolezni že pomagamo.

Nikoli ni človek toliko pazil na otrokov vsestranski razvoj, na odpravo njegovih tudi najmanjših telesnih hib kakor danes. Že v prvi mladosti mislimo na njegovo poznejše telesno zdravje.

Kult telesa je na višku. Vsi ljudje, posebno ženske, hočejo biti lepi in prijetni, včasih tudi na račun precejšnjih žrtv. So tudi taki, ki se en dan v tednu postijo, da svoje telo očistijo raznih strupov, ki so se v telesu nabrali s hrano in pijačo. Vse to je potrebno in pametno, hvale vreden tudi oni, ki svoj enodnevni post tedensko korajžno izvajajo.

Vendar neskončno več vredno je naše duhovno življenje. Ali ne bi bilo torej pametno in priporočljivo, posvetiti en dan v tednu svoji mali, intimni duhovni obnovi; očistiti navlako, ki se je nabrala, izločiti iz nje zadušene čednosti, jih očistiti in okrepiti?

Poizkusimo — le en dan v tednu! Vsaka bo najbolje vedela, kateri dan ji je najbolj primeren za to nevidno delo, zanj neprecenljive vrednosti.

Po kratkem premišljevanju — premišljen načrt.

Samega sebe je najtežje izboljšati. Začnimo ta dan najprej v priznanju svojih napak, ali glavne napake, ki je trdovratna in zato od nas zahteva posebnega truda za njeno odpravo. Morda je to nagla jeza, neutemeljena slaba volja, brezbriznost za vztrajno vzgojo otrok. „Ali ne težim včasih kakor temen oblak na vso družino s svojim kislim obrazom in molkom? Ali nisem preveč podobna sitnemu kaprolu, ko ne prestando samo ukazujem otrokom, namesto da bi se z njimi pogovarjala?“

Tudi možu bi lahko posvetila več pozornosti. Zakaj včasih lažem, zakaj tako rada odložim neprijetno delo ali važen pogovor? Ali gledam na vse svoje dolžnosti pod vidikom večnosti?

Življenje se pokaže včasih težko, če ni hudih težav, je tudi dan za dnem isto drobno delo, ki se nikoli ne konča, prava muka. Ne prinaša zadoščenja, nihče ga ne vidi in upošteva. Je res! A sprejmi-mo ga vdano, ker junaštvo matere je prav ono v tišini, v dnevih majhnih dolžnostih. „Kakor je rojstvo majhnega deteta skrit in intimen dogodek“, piše Gertrud von Le Fort, „tako so tudi njene žrtve v dnevnem delu preproste in nevidne“.

Sprejmi-mo torej z odprtim srcem to svoje življenjsko poslanstvo v domu, oplemenitimo ga s potrepljivostjo in notranjo vredino. Čutile bomo blagoslov in nove moči, saj naša služba je služba ljubezni. (Nekje je ženska roka zapisala: „Kakor se ob rojstvu otroka materino telo odpre, tako se odpre tudi njeno srce za vse ono, ki je njene ljubezni potrebno.“)

S tem, da poskrbimo za otrokovo

zdravje, da ga oblečemo in izobrazimo, smo izpolnili le en del naše dolžnosti, ostane še oni, ki je važnejši. Kaj naredimo za njegovo dušo? Kako mu pomagamo, da utrjuje svoje čednosti in da svojo naravo kroti? Kakšen zgled mu dajemo, da bo videl v bližnjem brata? Težko delo, dolga pot je do uspeha.

„Pomagaj mi ljubi Bog,“ je molila zbegana mati, „da svojemu otroku prav svetujem, da prav kaznujem, ko je treba, da mu dajam korajže in veselje, ko omaguje!“

Več velja prisrčen pogovor z močjem kakor blesteča hiša. Ali znam pustiti delo in prisesti k njemu, ko se vrne truden domov? Otroke bo spoznal — meni. Seznaniti ga moram s slabostmi in vrlinami vsakega posameznega in v važnih zadevah morava ravnati skupno. Mož ima svoja zanimanja tudi zunaj doma. Dobra žena se za delo moza zanima, ga posluša. Tako tudi lahko svetuje, pomaga misliti, zadržuje nagle nepremišljene ukrepe itd.

Iz Slovenije 240 milijard za federacijo

Kjer ni denarja, so vedno krize. Tako je tudi v Sloveniji pod komunistično upravo. Denarja ni za šolstvo, ni ga za pokojninsko zavarovanje, zlasti ne za starupokoje, zdravstveno zavarovanje tudi šepa zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, da o šolstvu sploh ne govorimo. Saj se dogaja celo to, da učiteljske moči, ki so se iz ljubezni do tega poklica odločile za ta študij, zapuščajo vzgojiteljske vrste in si iščejo zaposlitve v gospodarskih organizacijah. O pomanjkanju kreditov tožijo gledališča. O tem smo brali v lanskem jubilejnim letu naravnost žalostna poročila. N. pr. mariborsko narodno gledališče je bilo čisto na tem, da zaradi pomanjkanja sredstev sploh preneha s kulturnim delom. In to v Mariboru, nekaj kilometrov vstran od avstrijske meje!

Od vseh strani pritožbe: ni kreditov, ni razpoložljivih sredstev ob tako visokih davkih, ki jih komunistični davčni biriči tudi neusmiljeno izterjajo. Kam gre slovenski denar, je vedno pogostejše vprašanje. Pa ne samo navadnih ljudi, ampak tudi ljudi na visokih položajih, ki le sprevidevajo, „da ne more iti več tako naprej“ in da je treba tudi javno spregovoriti besedo v obrambo slovenskih gospodarskih, kulturnih in socialnih koristi.

Do takega spoznanja je v zadnjem času prišel celo sam Vidmar, ki je prej leta in leta molčal ob načrtnem zaposlovanju Slovenije in odvajanju slovenskega denarja v centralo, ki ga je potem delila za milijonske podpore deficitnim političnim tovarnam po „nerazvitih“ republikah.

Nedavno je vprašanje, koliko denarja gre iz Slovenije za federacijo v Beograd postavil tudi poslanec dr. Lev Premrou v prosvetno-kulturnem zboru ljubljanske sklpščine. Na vprašanje mu je odgovoril član izvršnega sveta Rino Simoneti.

Iz njegovega referata je razvidno,

Vse to zahteva globoke ljubezni, a prav na tej medsebojni ljubezni sloni družinsko življenje.

Ljubezen do bližnjega, katero Cerkev danes toliko poudarja, zahteva od nas veliko truda, saj pravi, da ne gre za posamezna dejanja ljubezni, gre za nekaj trajnega, gre za naš stalni odnos do bližnjega; kristijan naj služi svojemu bližnjemu.

Pravijo, da je žensko srce mehkejše, je materinsko, zato zna prisluhniti potrebam svojega bližnjega. Polje je veliko, potreb je mnogo: odpri se, srce!

In prav na dan naše intimne obnove porabimo ali poiščimo vsako priliko za izraz naše ljubezni do bližnjega: sprava sporov, obisk tam, kjer so nas žalili, prezreti šibkosti drugega — to so dejanja usmiljenja. Vključimo tudi otroke v skrb za potrebe bližnjega.

Vse to in še veliko več bi lahko storile za svoj notranji podvig. Začeti je treba, dobri volji in nesebični ljubezni se bodo odpirala vedno nova polja duhovnega delovanja.

Važno je začeti, uvesti in držati kontrolo svojega notranjega življenja, svojih padcev in podvigov.

Težka je pot, a cilj je svetel!

Mijalko Todorović opozarja na nevarnost združevanja sovražnikov komunizma

V Beogradu je bila 16. julija deveta plenarna seja Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Navzoči so bili vsi člani, poleg tega pa še vodilni funkcionarji Socialistične zveze delovnega ljudstva, komunistične mladinske organizacije ter sindikati.

Pretrpeli so vsa vprašanja, ki so v zvezi s sedanjo politično stvarnostjo v državi, s težavami, na katere zadeva partija pri izvajanju reforme in v pravih republiških partijskih kongresov in zveznega kongresa, ki bo po izvršenih kongresih partije po republikah.

Uvodni referat je imel Mijalko Todorović, sekretar izvršnega odbora CK ZKJ. Med drugim je navajal, da mora biti „v središču politične aktivnosti nadaljnje zgrajevanje gospodarskega in političnega sistema ter nadaljnja preobrazba ZK“, kar naj vse prispeva „k temeljitemu reformiranju družbe.“

Toda pot do tega je neizmerno težka. Vse, kar je proti partiji in njemu vodstvu in proti reformi, se združuje „od odkritih kontrarevolucionarjev, nacionalističnih, lažiliberalnih, konservativnih birokratskih do neostalinističnih“ sil. Vsi ti „premišljeno odrekajo vrednost vsem rezultatom“ komunistične uprave.

Svoje odrske figure premiče z izredno spretnostjo in prepričevalnostjo iz realnega v sanjski svet in spet nazaj; njihov kontrapunkt je obarvan zdej impresionistično stvarno zdej poetično zasanjano, ne da bi se zato odmaknili od danih problemov ali značajev, v katere so vključeni. Casona oriše človeka — rekli bi — od zunaj in od znotraj hkrati: iz njegove podzavesti mu izgrebe urojeno mistično komponento, jo oddvoji od realnega jaz-a, preplete oboje spet v eno, da nam tako prikaže svojega človeka kakor presvetljenega z roentgenskimi žarki, ki pa ostaja kljub temu realen in vseskozi logičen. Problemi njegovih junakov so obče človeški, a najsi bodo še tako pereči, jih privede do prepričljivega zaključka in — rešitve! Dialog obvlada s presenetljivo fineso in izredno jasnostjo. Povsod pa prihaja do izraza čustvo do brote ter ljubezni do življenja in človeka. Dogajanja rastejo prav iz stičišča poezije in prozaičnosti, sanj in stvarnosti, pa postaja prav zato tako eno kot drugo razumljivo in naravno.

Tako se nam ti življenjski utrinki, ki jih Casona iztrže iz prozaične vsakdanosti in iz sveta utvar ter kot take postavi na oder in tam razčleni v njih stvarne, pravične in poetične sesta-

Zgodovina slovenskega naroda v 19. stoletju se čita kot popis boja za staro pravdo. Desetletje za desetletjem je posvečeno utrjevanju slovenske narodne zavednosti in oblikovanju naroda v politično zrelo edinko. Nepristani boji z nemško-avstrijsko državo centralo in absolutizmom, so pospeševali upornost in silili narod naš k iskanju zaveznikov in pomoči. Razprava o odnosih Slovencev napram Hrvatom in Srbom, gojitev dejanske vzajemnosti in zavezništva z njimi gre zato vzporedno z narodnim prebujenjem.

Dr. Miha Krek v govoru 26. 10. 1958 v Clevelandu

Kaj pišejo

Iz pisma iz Severne Amerike:

Knjižica SVOBODNI POGLED!
(Začetki komunistične revolucije v Sloveniji), se mi zdi resno delo, za katero moramo biti piscu dr. Tinetu Debeljaku zelo hvaležni. Saj je to prvo sistematično obdelano delo o zgodovini tega obdobja (Od začetka komunističnih aktivnosti na Slovenskem pa do kapitulacije Italije). Postavljam ga v vrsto onih, kakor je npr. dr. Silva Kranjčeva poljudno pisana zgodovina slovenske osvoboditve l. 1918, ki je izšla pri Mohorjevi družbi pod naslovom „Kako smo se zedinili“. Oba, prof. Silvo Kranjca kot tudi dr. Tine Debeljaka, sta se z resnostjo in z zavestjo odgovornosti lotila svojega predmeta. Tudi v Debeljakovem delu je bore malo, kar bodo mogli komunisti odnosno zgodovinarji spodbijati. Imam občutek, da je Debeljakovo napisano izredno zgoščeno, kar bi utegnili mladega preprostega bravca nekoliko motiti.

Nujno je, da to Debeljakovo delo kar se da razširimo med nami v zamejstvu in zdomstvu.

graditvi političnega sistema in v nadaljevanju preobrazbe ter zreolucioniranj Zveze komunistov“. Pri vsem tem pa je po njem nujno, „da je revolucionarna avantgarda idejno združena“, kajti partijo so začele razkrajati tudi že „tuje ideologije, ki žive v njej“.

Pač najlepši dokaz, kako propada stranka, ki med ljudstvom nima zaslombe ter se vzdržuje na oblasti samo z nasiljem in v kateri so predvojnje idealiste zamenjali samo stremuhi, koristolovci in korupcionisti.

Komunisti zahtevajo spopolnitev UDBE

Posebna komisija republiškega zbora skupščine Slovenije je 25. julija razpravljala o vprašanju državne varnosti na področju Slovenije. Varnostno službo so ocenjevali z vidika varnostnega položaja v Sloveniji in z vidika mednarodnega položaja sprčo „delovanja tujih obveščevalnih služb in ekstremne sovražne emigracije ter z ozirom na nekatere druge sovražne pojave“ kot so navajali govorniki.

Komisija je bila mnenja, da je delo „sovražnih sil“ v svetu proti sedanjemu komunističnemu režimu v domovini tolikšno, da morajo biti varnostni organi neprestano budni, da ne bi nastopilo kako presenečenje. Zato so člani gornje komisije zatrjevali in bili soglasnega mnenja, da je treba „službo državne varnosti glede na mednarodni položaj in aktivnost reakcionarnih sil v zadnjem času še naprej okrepiti in usposabljanje za opravljanje njenih nalog“.

vine — prikažejo kot resnične mojstrovine. A čeprav je register odrsko učinkovitih situacij in rekvizitov dovolj obširen, leži vendarle na režiserju in igralcih, da ostajajo ob subtilnem do-jemanju avtorja s svojimi interpretacijami na višini libreta in ne zdrknejo v grotesknost ali banalnost in poceni-teater, kar bi zvodnilo Casonovo poe-zijo in profaniralo njegovo stvarnost.

BARKA BREZ RIBIČA (prva uprizoritev, Buenos Aires 1945) sodi med Casonove zelo uspele drame. V njej je po svoje poustvaril legendo o Me-fistu in Faustu, le da se tu predstavi prvi v meščanski preobleki z aktovko pod pazduho in s poslovnimi argumenti, drugi pa se reinkorporira v finančniku naših dni. Hudič pride skušat Rikarda, da bi na njem izvedel svoj novi poizkus. Nudi mu zgubljeno bogastvo in poklikno zadoščenje, če sprejme njegovo kupčijo. „Seveda — duhovno kup-čijo“, kajti „...jaz se ukvarjam iz-ključno le z dušami.“ Svojim vsesplošno izvajanim trgovskim „...anonimnim zločinom z omejeno zavezo“ naj Ri-kardo doda še takega, „...ki bi bil iz-ključno tvoj, s polno odgovornostjo.“ Ubije naj neznanega ribiča iz daljne dežele s tem, da sproži odtoč njegovo smrt z moralnim hotenjem iz svoje last-

ne volje: „...materialno dejanje me ne zanima. Zadošča moralni namen.“

Po tem moralno izvršenem zločinu pa se v Rikarda zaje pekel krivde in greha, ki ga žene v daljno deželo, kjer se na kraju resnično izvršenega zločina očističuje po revnosti in ljubezni v mojstrskih dramatskih razpletih. Čeprav se tam razkrije hudičeva spretna varka, se le-ta še vedno bori za svoj dobiček iz dogovorjene kupčije, češ: „Nisi ubijal, že res. A si hotel ubijati... Moj edini svet pa je svet volje... sem samo moralist.“ Prvi del poizkusa mu je torej uspel, kajti Rikardo je po storjenem hotenju zapadel celotnemu procesu dejanja in posledic. „Presenetljivo je, ko-liko resnic lahko zaradi ena sama (hudičeva) laž.“ Kljub temu se Rikardo reši krivde s tem, da izpolni dogovor s hudičem, ko se tudi sam povzpne v svet volje in ubije grešnika v sebi. Vrag pa si ne more kaj, da se ne bi vsaj s fino — pristno casonovsko — ironijo spodtaknil ob človekove slabosti, ko mora priznati svoj sramotni poraz.

Z zanimanjem pričakujemo, kako nam bodo prevajalka (Marija Kutnar-Jeločnikova), režiser (Marijan Willem-part) in njegova ekipa igralcev predstavili to dognano Casonovo stvaritev. dp.

Alejandro Casona: Barka brez ribiča

S Casonovo dramo Barka brez ribiča nam bo Slovensko gledališče predstavilo v soboto 24. in v nedeljo 25. avgusta v Willempartovi režiji enega izmed prvakov med sodobnimi španskimi dramaturgi.

Že s svojimi prvimi dramami je takrat še mladi Asturijanec prepričljivo uspel, nakazal nove smeri španskemu teatru in že za mlada kmalu obveljal kot novotar in reformator španske drame. Rojen 1903, se je koj po končanih univerzitetnih študijah intenzivno posvetil gledališču ter vztrajal v tej dejavnosti po svojih prvotnih smernicah tudi potlej, ko je 1936 zaradi političnih razmer emigriral v Argentino in se tudi tu naglo vzpel med vodilne dramaturge.

Z Alejandrom Casono nas tedaj veže skupna emigrantska usoda in nam postaja ta odlični oblikovalec gledališke življenjske izraznosti že s tem ne-kako bližji.

Ko je zavela po Španiji rahla politična odjuga in je Franco izdal znano amenstijo za politične „hudodelce“ se je Casona po dolgih letih zdomstva vrnil v svojo domovino in kmalu zatem tam

umrl (1965). Njegova gledališka dela so prevedena v vse evropske in ame-riške jezike in jih je pogosto najti na repertoarjih vseh pomembnejših odrov po svetu.

Skozi njegove drame se vije kot rdeča nitka težnja po iskanju pozitivnejše življenjske oblike. Ne da bi bila njegova dela socialno revolucionarna, so prežeta s hotenjem po prečiščenju človeka, ki naj bi se iz kaotičnosti in nesmiselnosti dokopal do miru in ravno-vesja ter tako ustvaril pravičnostno okolje človeški družbi.

Formalno ustvarja Casona ta svoj življenjski koncept predvsem v ambien-tu svojega rodne okolja in z njega elementi: skrivni in njih vasi, morje s svojo ribičnostno silnostjo, ambient skalnih gora, starodavnih hiš, ljudskih bajk in podobno pa seveda tudi sodobni družbeni poslovni in intelektualni živ-elj. Za nas je zanimivo, da ohranjajo te prvine tudi Casonova dela izza ar-gentinske dobe in da je — čeprav po svojih plodoviti kulturni dejavnosti mo-čno vraščen v tukajšnji ambient — o-stal v bistvu in izrazu pristen španec-Asturijanec.

Novice iz Slovenije

V Sloveniji in po ostalih delih države imajo letos čudno vreme. Najprej so imeli neznošno vročino. Tudi v Sloveniji je bila v senci nad 36 stopinj. V sredini julija je prišel dež, ki je ozračje močno ohladil. Celo tako nizko je padla temperatura, da je 17. in 18. julija na Kredarici snežilo ter je sneg dosegel višino 8 cm. Na Bjelašnici pri Sarajevu so imeli sneg tudi sredi poletja. Dne 22. julija ga je zapadlo 4 cm visoko. Temperatura je bila tisti dan na tej planini 4 stopinje pod ničlo.

Postojnska jama je v Sloveniji največja zanimivost tako za domače kakor tudi za inozemske turiste. V prvi polovici letošnjega leta si jo je ogledalo že 170.000 turistov. Od teh je bilo okoli 110.000 inozemcev z zdravimi valutami. Število letošnjih obiskovalcev Postojnske jame je v primerjavi z lanskim v istem obdobju večje za 20.000. Po številu obiskovalcev je na drugem mestu muzej na Blejskem otoku s 64.978 izletniki, na tretjem mestu je pa celjski muzej s 50.654 obiskovalci.

Slovenski jezik najbolj kvarijo komunistični funkcionarji. Skoro vsi uporabljajo za razne izreke tujke, čeprav imajo zanje lepe slovenske izraze. Tujk jih nauče po šolah in partijskih tečajih, nato jih pa uporabljajo v govorih in pisavi. To so ugotovili in tako početje tudi obsodili odborniki črnomojske občine na razpravi o delu občinske uprave. Pritoževali so se, „da v gradivu za občinske seje in tudi v drugih aktih, ki prihajajo iz občinskih pisarn, kar mr-

goli tujk.“ „Teh ne razumemo,“ so dobesedno zatrjevali, „zato prosimo, če bi uslužbenci občine pisali bolj po slovensko.“

Tovarna šivalnih strojev v Mirni pri Trebnjem je zašla v gospodarske težave. Občinska skupščina ji je za to dala prisilno upravo. Njena naloga je tovarniški obrat urediti tako, da bo poleg šivalnih strojev lahko izdelovala še katere druge industrijske predmete.

Umrli so. V Ljubljani: Draga Potočnik, uslužb. Geološkega zavoda, Maks Veselko, dolgoletni funkcionar Slovenske Matice, Ignac Premoša, Alojz Bešter, pleskar, Zdravko Deleja, Josipina roj. Medić, Božo Lotrič, Frančiška Babnič roj. Rojina, Angela Štempihar roj. Boštjančič, Vera Kogoj, Maks Bavcon, upok., ing. Jože Kobi, Franc Vdimar, biv. ključavničar Mestne plinarne, Alojz Janežič, ključavničar, Lovro Dovjak, pošt. uslužb. v p., Maks Pintar, Leopold Drnovšek, Ivan Mlinar, tehnolog in Tvrtko Kolšek, gradbeni tehnik v Velenju, Jože Eržen v Hujah, Ivan Ferlič v Novem mestu, Franc Malej v Koroški Beli, Ivanka Šošarič v Viševku, Karel Cerar, biv. čevljar, mojster v Lukovici pri Domžalah, Franc Praznik, vlakovodja v Dravljah, Valentin Mlakar, upok. v Zagorju, Vladimir Franc, rudarski inženir v Trbovljah, Peter Kovič, nadzornik ptt omrežja v Brezicah, Marija Lukan na Bregu, Ivan Florjančič v Koritnici, Josip Kužina, uslužb. vodovoda in plinarne v Celju in Franc Mesec v Grosuplju.

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Romanje Slovencev v Lourdes

Za Lujanom je to vsako leto največja slovenska romarska prireditev na področju Vel. Buenos Airesa, na katero pride tudi veliko starih slovenskih naselencev, ki so se vedno radi odzvali povabilu rajnega msgr. Janeza Hladnika ter prihajali k Lurški Materi božji.

Letošnje romanje je bilo v nedeljo 18. avgusta popoldne. Na dan začetka 39. vesoljnega evharističnega kongresa v kolumbijski prestolnici Bogotá. Namen tega romanja je bil poudarjen na spominskih evharističnih podobah, da na njem „pri Materi božji Slovenci v Argentini obnove svojo vero in ljubezen do Jezusa v presvetem Zakramentu in do Marije brezmadežne, ter da sklenejo, da bodo vsak dan bolj živeli iz kongresnega gesla: 'Evharistija — vir ljubezni'.“

Romarsko pobožnost je ob pol štirih pop. začel g. župnik Gregor Mali z molitvijo sv. rožnega venca, nato je bila procesija izpred Lurške votline v zgornjo Marijino cerkev. Vodil jo je direktor msgr. Anton Orehar ob asistenci desetih duhovnikov. Med procesijo so bile pete litanije Matere božje, fantje so pa v njej nosili tudi kip Lurške Matere božje.

V cerkvi je imel romarsko mašo direktor msgr. Anton Orehar s pridigo o namenih letošnjega slovenskega ro-

manja k Lurški Materi božji na začetku 39. mednarodnega evharističnega kongresa ter o dolžnostih slovenskih izselencev za ohranitev svojega verskega in narodnega prepričanja. Dosego tega cilja bo vsem pomagalo življenje iz presvete Evharistije.

Osebnosti

Obisk g. dr. Kraljiča. Za danes — četrtek 22. t. m. — je ob 12.30 uri napovedan prihod iz ZDA kanonika g. dr. Janeza Kraljiča. Na obisk prihaja s primorskimi rojakom zdravnikom dr. Vrčonom. G. dr. Kraljiču želimo, da bi se med nami čim prijetneje počutil.

Družinska sreča. V družini Pavla Malovrha in njegove žene ge. Gabrijele roj. Božnar se je rodil sin. Pri krstu je dobil ime Pavel Gabrijel. Otroka je krstil g. Janko Mernik, za botra sta pa bila Albert Malovrh in Jožefa Božnar. V družini Marijana Grilja in njegove žene ge. Francke roj. Štanovnik so dobili hčerko. G. Janko Mernik jo je krstil na ime Kristina Marta. Botrovala sta Jože Modic in Martina por. Grilj. V družino Stanka Smoleta in njegove življenjske družice ge. Anice roj. Ambrožič je prinesla veselje hčerka. Krstil jo je g. Janko Mernik na ime Danijela Monika. Za botra sta bila Ivan Smole in Štefka Žonta. V družini Mihaela Vidmarja in njegove žene ge. Julijane roj. Bohinc se je rodila hčerka, ki je dobila pri krstu ime Ana Marija. Otroka je krstil g. Janko Mernik, za botra sta pa bila Lojze in Terezija Bohinc. V družini Filipa Štefeta in njegove žene ge. Metke roj. Oven so dobili tudi hčerko. V cerkvi Milagrosa v Transradio jo je krstil g. Janko Mernik na ime An-

dreja Leticia. Srečnim staršem naše čestitke!

† Malka Nagode roj. Lavrič. V nedeljo, dne 18. t. m., so se ji iztekli dnevi življenja. Prečščena v trpljenju ter okrepljena s sv. zakramenti je stopila pred božjo sodbo. Zadnje zemsko bivališče je dobila 20. avgusta t. l. na pokopališču v San Martinu. Pogrebni spreved je vodil in za rajno opravil pogrebne molitve g. dr. Alojzij Starc. Rajna zapušča moža Franceta, svojo mater Marijo, sestro Marijo in Vero z družinami ter ostalo sorodstvo. Rajni želimo večni mir in pokoj, preostalom pa izrekamo iskreno sožalje.

† Pavel Nagode. V Britanski bolnišnici je po daljšem trpljenju umrl v 68 letu starosti Pavel Nagode iz Stare Vrhlike. Njegov pogreb je bil v soboto, 17. avgusta, na pokopališču v Lomas de Zamora. Na njegovi zadnji zemski poti so ga spremljali prijatelji in znanci. Naj počiva v miru!

† Maks Pirnat. Izgubil je življenje v ponedeljek, dne 19. avgusta, v Haedu, kjer ga je povozil vlak. Doma je bil iz Homca pri Domžalah. Po letu 1945 je bil učitelj na Primorskem, v Argentini pa je bil zaposlen v raznih privatnih službah. (Njegov pogreb je bil v sredo, 21. t. m., na moronsko pokopališče. Rajni zapušča samo mater v domovini, kateri ob izgubi sina izrekamo iskreno sožalje, rajni pa naj mirno počiva v argentinski zemlji.

OBVESTILA

Petek, 23. avgusta 1968:

V Slovenski hiši ob 19.30 sestanek članov Slov. kat. akad. starešinstva. Razgovor bo o zadnji papeški okrožnici Humanas vitae z uvodom g. p. Kukovice DJ.

Sobota, 24. avgusta 1968:

V Slovenski hiši ob 20.30 premiera: Barka brez ribiča.

V Slomškovem domu ob 18 roditeljski sestanek s predavanjem g. Franca Sodje CM.

V Slomškovem domu ob 20 družabno prireditev. Sodeluje orkester bratov Plesničarjev.

V Slovenskem domu v Carapachayu ob 20 prosvetni večer s predavanjem Rudolfa Smersuja o problemih slovenske emigracije.

Nedelja, 25. avgusta 1968:

V Slovenski hiši ob 18 igra Barka brez ribiča.

V Slomškovem domu ob 10 izredni članski sestanek s sporedom: Bodočnost Slomškovega doma.

Na Pristavi v Castelarju in v Slov. domu v Carapachayu ter v Našem domu v San Justu domače kolone.

Ogled zavetišča dr. Gregorija Rožmana.

Sobota, 31. avgusta 1968:

V Slovenski hiši pevsko-glasbeni Festival SDO in SFZ.

Nedelja, 1. septembra 1968:

V Slovenski hiši ob pol 10 maša za pok. generala Leona Rupnika, nato pred spomenikom kom. žrtev beseda ob 26-letnici ustanovitve slov. domobranstva in počastitev žrtev Turjaka in Grčaric.

Na Pristavi v Castelarju ob 16 roditeljski sestanek. Predaval bo direktor msgr. Anton Orehar.

V Slovenski vasi v Hladnikovem domu ob 16 Baragova proslava.

V Slovenski hiši po maši zvezni sestanek SDO in SFZ.

Nedelja, 8. septembra 1968:

V Našem domu ob 15.30 glasbeno-družabno popoldne. Srečolov.

Odbor slovenskega zavetišča dr. Gregorija Rožmana v Argentini obvešča vse goste, ki si bodo dne 25. avgusta ogleda zavetišča udeležili, naj prinesejo s seboj samo jedilni pribor in mnogo dobre volje, za vse drugo bo poskrbljeno. Vse stroške bomo pokrili s prostovoljnimi prispevki.

predvideno tudi športno in kulturno udejstvovanje.

Dom ima idealno zemljepisno lego, ker je od središča Buenos Airesa oddaljen komaj dobre pol ure in vendar stojen na čistem zraku izven škodljivih velenjstvih plinov. Nahaja se v barrio Peluffo, v ulici Martin Fierro 4264, San Justo.

Kdaj bo otvoritev zavetišča? Kakor hitro bodo vse zakonske formalnosti izvršene in bodo dovršene vse priprave, ki so za redno bivanje in uspešno poslovanje neobhodno potrebne. Odbor se bo takoj lotil graditve javnega slovenskega higieničnega kopališča, zidati bo začel nova potrebna poslopja in uredil prostor tako, da bodo stanovalci in obiskovalci imeli vtis, da živijo v slovenskem okolju. In ne bomo prej mirovali, dokler ne bomo imeli tudi svojega sanatorija.

Vsa dela bodo seveda odvisna od finančne zmogljivosti. Prav ta točka pa je nekaterim črnogledom kamen spotike, češ da ne „bo šlo“, ker da se slovensko zavetišče ne bo moglo vzdrževati. Kar se tega tiče, ni treba imeti nobenega strahu, ker je vse dobro preračunano. Odbor dela vse po navodilih slovenskega pravnega zastopnika, dr. Toneta Žužka.

Cena posestva in plačilni pogoji so več kot ugodni. Ob prevzemu posestva v last je bil doplačen prvi obrok v

PO ŠPORTNEM SVETU

Celjski Kladivar je ponovno osvojil naslov lahkoatletskega prvaka Slovenije in je v petih konkurencah osvojil pokal. Samo med starejšimi mladinci je ljubljanski Olimpiji uspešno premagati Kladivarja. Tretje mesto je pripadlo kranjskem Triglavu, četrti je Budar iz Trbovelj, Slede Maribor, Nova Gorica, Slovan, Ljubljana, Pomurje, Koper, Novo mesto in Branki.

BESEDE, besede, besede... je naslov gledališkemu večeru, ki ga bo za sklep slovenskega jubilejnega gledališkega leta priredil Gledališki odsek Slovenske kulturne akcije v zamisli, režiji in igranju Nikolaja Jeločnika v soboto, 7. septembra, ob 8.30 zvečer na odru Slovenske hiše. Libreto z besedo svetovnih in slovenskih gledaliških klasikov je svojska stvaritev, ki jo bo izvajalec v scenografičnem okviru arh. Jurata Vombergarja vpriporil samo ta večer. Na predstavo opozarjamo.

Tečaj za vaditelje(ice) telesne vzgoje: Petek 23. t. m.: od 19—22 ustnemi izpiti, ob 22 pismeni izpiti.

ALEJANDRO CASONA

Poslovenila

Marija Kutnar-Jeločnikova

Igra v 3 dejanjih

Prva predstava:

Sobota, 24. avg., ob 20.30

Ponovitev:

Nedelja, 25. avg., ob 18

Dvorana Slov. hiše

Ramón Falcón 4158

BARKA BREZ RIBIČA

Režija: MARIJAN WILLEMPART

Scena: IVAN BUKOVEC

Igrajo: Marija Kutnar Jeločnikova, Marjana Marnova, Radojca Šušteršičeva, Frido Beznik, Miha Gaser, France Hribovšek, Tine Kovarčič, Ciril Markež, Boštjan Petriček, Lojze Rezelj

Društvo slov. protikomunističnih borcev in konzorcij Vestnika

sporočata vsem borcem, rojakom in rojakinjam in še posebej slovenski mladini, da bo

v nedeljo, 1. septembra, dopoldne v Slovenski hiši ob pol desetih

sv. maša za ustanovitelja Slov. domobranstva pok. generala Leona Rupnika

po sv. maši pred spomenikom

spominska beseda ob 25-letnici ustanovitve Slovenskega domobranstva in spominska beseda v počastitev žrtev Turjaka in Grčaric

SDO

SFZ

PEVSKO GLASBENI FESTIVAL

Sodelujejo pevski zbori iz sledečih krajev: Adrogué, Carapachay, Morón, Ramos Mejía, Berazategui, San Martín, Slovenska vas

31. avgusta 1968 ob 20 v Slovenski hiši

Slovenski dom, Carapachay

vahi na

II. KOLINE

v nedeljo, 25. avgusta

Opoldne kosilo ob prijetni slovenski glasbi. — Tekme balinarjev. —

Prosta zabava

Klobase za na dom bodo na razpolago že v soboto popoldne

Slovensko zavetišče dr. Gregorija Rožmana v Argentini

Vse, kar je do sedaj slovenska skupnost ustvarila in zgradila v Argentini in drugod, je dokaz naše podjetnosti in globoke narodne zavesti. Ni pa nobenega dvoma, da so nas k temu prisilile naše potrebe in tudi krajevne razmere ter nujnost časa. Vendar se mi zdi, da naši uspehi ne bi bili popolni če se tem uspehom ne bi danes pridružil še nov, morda najvažnejši uspeh. Kar je že od vsega početka ležalo kot tiha skrita želja v naših srcih, je da danes postalo resnična stvarnost. Naš sen se je uresničil. Slovensko zavetišče v Argentini je dejstvo.

Vsem demokratično mislečim Slovincem v Argentini in po svetu sporočamo razveseljivo novico, da so letos dne 13. avgusta ob petih popoldne predstavniki začasnega odbora prevzeli v posest delno pogozdeno, tisoč sedemsto kvadratnih metrov obsegaajoče zemljišče in lepo novo hišo (chalet) z vsemi dodatnimi poslopji. Časi praznih želja, negotovosti, ugibanja, leporečnih in navdušenih fraz so za nami. Pred nami pa je neizprosni čas resnega, treznega, požrtvovalnega, napornega in dolgotrajnega dela. V kolikor bo naše bodoče delo res uspešno in kakšno končno obliko bo dobila ta naša slovenska ustanova, ni odvisna samo od dela začasnega od-

bora in od prijavljenih članov, ampak od razumevanja, od materialne ter moralne podpore vseh demokratično mislečih Slovencev v Argentini in po svetu.

Slovensko zavetišče ne bo last kakšnega društva, ločene skupine članov ali kakršnegakoli gibanja, temveč bo skupna last vseh Slovencev, ki bodo k ustanovi pristopili in jo podpirali. Izključen bo samo tisti Slovenec, ki se bo iz tega ali onega razloga iz te skupnosti sam izločil.

Komu bo pa v korist zavetišče? Vsem Slovincem, ki žive v Argentini, doma ali pa po svetu in so pomoči potrebni, zlasti pa bivšim borcem invalidom, zapuščenim sirotam, ostarelim in za delo nesposobnim Slovincem, osamljenim članom slovenske demokratične skupnosti, ki bodo potrebovali začasno okrevališče in krajši ali daljši počitek. Dom bo tudi gostišče (hospic) za tiste Slovence, ki bodo prihajali iz notranjosti države ali pa od zunaj in ne bodo imeli v Buenos Airesu svojcev, ki bi jim nudili začasen krov in postrežbo. Poudarjamo, da zavetišče ne bo nobena hiralnica, kjer bi stanovalci potrpežljivo čakali smrti, ampak bo dom dela, počitka in užitka, ker je v ustanovni listini

skromnih sredstev od vsega početka niso nikdar obupavali. Zahvala velja tudi članom iz San Justa, ki so nakup posestva oskrbeli, vsem posameznikom in skupinam, ki požrtvovalno zbirajo članne in denarne prispevke, predvsem pa tistim Slovincem, ki so nakup sploh omogočili, ker so prispevali velike vsote, nekateri celo po \$ 100.000, pa niso zahtevali za to nobenih posebnih pravic ne časti zase in niso niti vprašali, kdo so tisti, ki uporabljajo ustanovo; srčna hvala pa tudi tistim Slovincem, ki so si skromni dar tako rekoč od ust odtrgali samo zato, da so lahko tudi oni prispevali za skupno stvar. Lahko trdimo, da je slovenska demokratična javnost v Argentini pravilno razumela in dobro sprejela akcijo za slovensko zavetišče. Na ta način se je oddolžila vsem Slovincem, ki so pomoči potrebni, in pokojnemu škofu sotrpnu, ki je z nami delil vse dobro in vse slabo v emigraciji in kateremu smo to našo ustanovo tudi posvetili.

Vsem demokratičnim Slovincem v Argentini in po svetu kličemo: pristopajte k naši skupni slovenski ustanovi kot ustanovni, redni ali podporni člani ali pa po svoji moči pomagajte z denarnimi sredstvi, da bo slovensko zavetišče dr. Gregorija Rožmana naš skupni uspeh in naš skupni ponos.

Dr. Srečko Baraga

ref. za javne zveze

Vestnik SFZ

Namizni tenis in šah:

Preteklo soboto se je igrala igra v San Martinu med domačima moštvo in moštvo iz Slovenske vasi. V namiznem tenisu je zmagovalo moštvo Slovenske vasi 5-0. v šahu pa tudi moštvo iz Slovenske vasi s 2-1.

Ta dva turnirja se bosta nadaljevala v soboto, 7. septembra, s sledečima igrama: v Slovenski vasi bo gostovalo moštvo iz Ramos Mejía, v San Miguelu pa San Justo.

Nogomet:

Ta turnir se bo pričel prihodnje nedeljo v Slovenski vasi s sledečimi igrama: ob 9 bosta igrala San Miguel — Ramos Mejía; ob 11 pa Slovenska vas — San Justo.

Lahkoatletski turnir se ne bo vršil v nedeljo, 15. septembra v Parque Chacabuco, ampak pozneje.

**MISIJONSKI KROŽEK
V SLOVENSKI VASI**

prireja v Hladnikovem domu

Baragovo proslavo

v nedeljo, 1. septembra ob 15

**Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK**Lavallo 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271Uradne ure od 17-20
Na telefonu tudi dopoldne (10-12)Luján, Francia 952
T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9-13. ure.

**DOMAČE KOLINE
na Pristavi
bodo 25. avgusta**

Koline za dom lahko dobite po prednaročilu že od sobote zvečer dalje. Prijave odbornikom ali po telefonu: 629-4077

**Dr. Tone Žužek
ADVOKAT**Lavallo 2327/33, p. 50. Of. 10
T. E. 47-4852Ena kvadra od podzemne
postaje PasteurUrađuje ob torkih in četrtkih
od 18. do 20. ure**JAVNI NOTAR****FRANCISCO RAUL
CASCANTE**Escribano Público
Pta. baja, of. 3
Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-3827**SLOVENSKA HRANILNICA SLOGA z. z. o. z.**

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejía

Tel. 658-6574

Uredne ure: torek, četrtek in sobota od 16-20

Sprejema hranilne vloge in daje posojila pod ugodnimi pogoji

Pravna posvetovalnica, ki jo vodi dr. Vital Ašič vsako prvo in tretjo
sobota v mesecu od 17-19

SLOVENKE IN SLOVENC! Vse slovenske rojake prav lepo vabimo na

**ogled slovenskega zavetišča dr. Gregorija
Rožmana v nedeljo, 25. avgusta 1968, v
barrio Peluffo, ulica Martín Fierro 4264,
San Justo**

Ob 11 bo sv. maša, po maši pa asado in prijateljski razgovor.

Vabi pripravljalni odbor

Izstopna postaja: Parada Escuela Mecánica na Av. Camino de Cintura

Naš dom v San Justu

vabi na tradicionalne

DOMAČE KOLINE

V NEDELJO POPOLDNE

25. 8. 1968**Sodeluje orkester PLANIKA**

Koline za naš dom na razpolago že v soboto

NAŠ DOM • SAN JUSTO • H. IRIGOYEN 2756 • T. E. 621-1760

PO
TO
VA
NJATU
RI
ZEM

je vaša potovalna agencija.

Oddelek za Slovence vodi Armando BlažinaOBIŠČITE EVROPO — poslovno ali kot turisti. SREČAJTE
se s svojimi sorodniki in prijatelji. ČAS NI OMEJEN.

V tem letu BREZ vizumov.

VOŽNJA Z LADJO

tja in nazaj

427.50 USA dolarjev

VOŽNJA Z LETALOM

tja in nazaj

CELOVEC 940.50 USA dolarjev

TRST 904.10 USA dolarjev

Vse na odplačevanje

25% na račun in 12 ali 24 obrokov z 12% obrestmi

LADJE: G. Cesare — Augustus — Anna C —
Eugenio C — Enrico CAvenida Córdoba 351
Buenos Aires

Tel.: 32-6070/6077/6078/6079

DOCTOR**Víctor Coviello**especialidad aparato digestivo
y vias biliares

Anchorena 1317/III Dpto. 6

T. E. 84-7517

Lunes, miércoles y viernes

Solicitar hora al 80-4305

Slovenski dom

V SAN MARTINU

Na prvo nedeljo v oktobru t. j.

6. oktobra

bo, kakor vsako leto, tudi letos

**Velika Sanmartinska
tombola**

Vsem materam in ženam bo predaval zdravnik dr. Alojzij Berce

**Mož in žena — biološka enota
od Boga ustvarjena**

Predavanje bo v Slovenski hiši v petek, 30. avgusta 1968, ob 16.30

Vabi pripravljalni odbor Slovenskih mater in žena

Matere, ki nimajo komu izročiti otrok,
jih lahko pripeljejo s seboj. Zanje bo poskrbljeno.Po daljšem trpljenju je umrl v Britanski bolnišnici
v Buenos Airesu v 68. letu starosti gospod**Pavel Nagode**

doma iz Stare Vrhlike.

Pokopali smo ga v soboto, 17. avgusta, na pokopališču
lišču v Lomas de Zamora.

Njegovi prijatelji in znanci

V nedeljo, 18. avgusta 1968 nas je za vedno zapustila naša draga
žena, hčerka, sestra, teta, nečakinja in svakinja, gospa**Malka Nagode roj. Lavrič**Pokopali smo jo v torek, 20. avgusta 1968, na pokopališču
v San Martinu.

Iskreno se zahvaljujemo najprej č. g. dr. Alojziju Starcu, ki jo je v bolezi obiskoval in jo spremenil v njen zadnji dom. Enako se zahvaljujemo družinam Lebovim, Bohančevim in ostalim sosedom za vso pomoč v času bolezi. Toplo se zahvaljujemo tudi vsem darovalcem krvi in cvetja, vsem prijateljem in znancem, ki so jo obiskovali, kropili in pospremili na njeni zadnji poti.

Mož France, mama Marija, sestra Marija
in Vera z družinama ter ostali sorodnikiBuenos Aires, Miramar, Rovte pri Logatcu, Ljubljana, Matena, Loški
potok, 20. avgusta 1968.**PRED PETDESETIMI LETI:**

21

POT DO PRVE SLOVENSKE VLADE

Dr. Tine Debeljak

To je bil prvi akt nove vlade, še preden je sedla k prvi seji. Med sejo pa je prihitel iz Zagreba slovenski tajnik Narodnega Vjeća dr. Albert Kramer in samo rekel: „Prepozno prihajam.“ Kot se je pozneje zvedelo, je hotelo Narodno Vjeće po njem vplivati na sestavo vlade. Po seji so se zastopniki vlade — predsednik Pogačnik, dr. Triller in dr. Brejc — podali k deželnemu predsedniku Kranjske grofu Attems, da mu javijo, da je „konec njegove oblasti“ in da je upravo Kranjske in sploh vse Slovenije prevzela Narodna vlada.

To je bil zadnji akt odpovedi vseh zvez Slovenije z Avstrijo. Narodna vlada je isti dan isto sporočila min. predsedniku na Dunaj ter ga prosila, naj na to javi tudi svojim uradom v Celovec, Trst, Gradec, Ljubljano ter naj pošlje slovenske polke domov v Slovenijo.

Narodno vjeće je sporočilo vsem zavezniškim vladam prevzem oblasti na vsem ozemlju Narodnega vjeća.

Tako se je končala „nekrvava revolucija“ v Sloveniji, ki je prepeljala Slovenijo v novo državo, katero je predstavljalo Narodno vjeće v Zagrebu pod predsedstvom Slovenca dr. Antona Korošca.

Zvečer se je vlada predstavila s balkona Deželnega dvorca (sedaj univerze) narodu, ki se je zbral na Kongresnem trgu.

„Vsi Slovenci — Kranjci, Korošci, Štajerci, Primorci — so se strnili okrog Ljubljane kot svojega narodnega, kulturnega in političnega središča, in so brez pridržka priznali Narodno vlado kot vrhovni organ te teritorialne celote. Vse slovenske dežele so se nekam avtomatično, same od sebe strnile v politično enoto,“ pravi dr. Brejc (164). Ustvarila se je v tem dnevu sen iz leta 1848: ZEDINJENA SLOVENIJA.

Prepeluh nekoliko ironično opisuje napise demonstrantov, s katerimi so pozdravljali to prvo slovensko vlado: „Živijo Korošec! Živijo Wilson! Živijo Pašić! Živijo država SHS! Živijo republika! Naš Samo se prebujal! Slovenec sem! Le vkup, uboga gmajna! Buči morje Adrijsko! Slava Matiji Gubcu! Od Gdanska do Trsta! Za staro pravdo! Ljubimo se! Od Urala do Triglava! Od Korotana do Soluna! Slavimo slavo slavnih Slovanov!“

Prepeluh imenuje ta gesla „konglomerat“, toda na drugi strani potrjujejo dobro vse panoge in vse otenke političnega mišljenja Slovencev, ki vse brez izjeme pozdravljajo prvo slovensko vlado. Kdo je govoril ob tej priliki, ne vem. Prepeluh omenja govor Ivana Hribarja: „Svobodni državljani ste! Kot taki pa se dobro zavedajte, da vam bo ta največja dobrina ostala le tedaj, ako bo vaš državni ustroj redno deloval.“ Govoril je še dr. Lovro Pogačnik, poverjenik te vojske, državni poslanec in predsednik Orla — „Jugoslavlani! Vojaki! Vlada za Slovenijo je imenovana. Da se pa prepreči nevarnost za življenje in imetje državljanov in da ohranimo red in mir, vas prosim, da ne odlagate orožja in ne hodite svoja pota, temveč se takoj prigrasite slovenskim kadrom v Ljubljani, Celju in Trstu.“ Bolnega poverjenika socialista Kristana je zastopal Petejan.

„Po Ljubljani je završalo zmagonosno pirovanje kakor po dobljeni veliki bitki, ki se je prihodnje dni razširilo na vse dežele, koder prebiva slovenski rod,“ zaključuje opis teh dni dr. Brejc (Ob desetletnici).

12. LETO 1918: ŠE POL POGLAVJA: ŽENEVSKI HOTELSKI PAKT: KOROŠEC — PAŠIĆ. — USTAVA SLOVENIJE

Ženevski pakt spada organsko v okvir slovenskega prizadevanja za osvoboditev izpod tuje oblasti, kajti na pot v Ženevo se je dr. Korošec podal še za časa vojne, še pred „zmago“ na italijanski fronti, še pred premirjem (3. novembra) in je bil sklenjen 9. novembra, dober teden dni po osvobojevanju. Razpad Avstrije je nepričakovano hitro vpadel v to pripravo nanj, ki so ga pričakovali na spomlad leta 1919.

Mikuž pravi, da je bil razpad Avstro-Ogrske posledica predora antantnih sil pri Vittoriju Venetu (str. 46). Toda splošno sprejeto je (razen v Italiji), da je predor italijanskih čet bil posledica razkroja avstro-ogrskih čet, ki se niso hotele več boriti za zmago Avstro-Ogrske, ampak so začele zapuščati fronto. Kot sem že omenil, Jugoslovanski odbor ni hotel iti bodrit borbenega duha na fronto. Mnogo je prič, da je 1. novembra (za vse svete) bila že vsa Slovenija področje samovoljnega umikanja vojaštva s soške fronte, ki je hitelo domov. Tako priča Dolenc Ivan (Zbornik Slob. Slovenije 1968, 148), tako kancler avstrijski Schuschnigg (Austria, patria mia. Santiago de Chile 1938, 44), ki je bil tedaj častnik na Piavi: „Prej kot je bilo mogoče opaziti od sovražne strani kakšno

važnejšo akcijo, se je začelo med nami nacionalno razkrajanje... V našem polku so se uprli, rezerve niso hotele več ubogati... Na Vse svete smo že vsi vedeli, da smo na koncu, ki mu ni pomoči...“

Takoj drugi dan nastopa te prve vlade se je začela borba za slovenske meje. Prof. dr. Vrstošek je samovoljno dne 1. novembra imenoval majorja Maistra za generala in mu poveril obrambo severne štajerske meje ter s tem rešil Maribor in Slovenske gorice za Slovenijo. — V Trstu je bil imenovan za predstavnika dr. Rybar in je Avstrija odstopila vso trgovsko in vojno mornarico Narodnemu Vjeću. Že prej ustanovljeni italijansko-slovenski Odbor za javni blagor je šel s torpedovko NS prosit v Benetke „zaveznike“ za aprovizacijsko pomoč Trstu (slovenski zastopnik Ferfolja); toda namesto zaveznikov je prišla nazaj — italijanska vojska... 3. novembra ponoči ob 3 zjutraj je bilo sklenjeno premirje med Antanto in Avstrijo, popoldne ob štirih pa je italijanski general prišel v Trst in Gorico „par diritto di conquista“, torej že v — miru, kot okupator, in se mu je slovenski polk moral umakniti... Za njim je „prodrala“ italijanska armada v smeri proti Ljubljani... Vojno mornarico so Italijani zaplenili, ladjo Viribus Unitis so pa mornarji potopili... Rešili bi mornarico in zemljo, da so Jugoslovanski odbor ali Narodno vjeće priznali zavezništvo za zavezniško silo, ne pa za premagano državo.

Tak je bil položaj, ko sta se dr. Korošec in Pašić sestala v Ženevi v hotelu Nation, kjer so se vršila pogajanja od 6. do 9. novembra. Tam je Pašić končno priznal v imenu srbske vlade Narodno Vjeće kot zavezniško državo in Trumbića kot njenega zastopnika ter podpisal Ženevski pakt. Javil je vsem zavezniškim vladam, naj priznajo Narodno vjeće kot zakonito vlado in narod SHS za zavezniški narod.

To je bil velik uspeh dr. Korošca, h kateremu je težil vsa leta borbe. S Pašićem sta se dogovorila tudi o notranjem razmerju med Narodnim vjećem in srbsko državo. Sporazumela sta se na koeksistenco dveh držav, ki bosta obe poslali enako število ministrov v skupno vlado. Srbski ministri bodo prisegli regentu kot predstavniku kralja, „prečanski“ pa predsedniku Narodnega vjeća, torej dr. Korošču. Tako je Ženevski sporazum ustvaril iz nove države dualizem, sistem dveh držav v državi. Ženevski sporazum pomeni zmago „jugoslovanskega“ federalizma nad „velesrbskim“ centralizmom. Korošec je postal tedaj — enakopraven regentu kot predstavniku kralja, torej — SUVEREN — vladar države SHS v bivoši dvojni monarhiji.